

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST' A
marti
3/15
optom.

Ese totu a opt'a di
Pretulu pentru Austria
pe Jul. - Dec. 4 fl. -
Pentru Romania
pe Jul. - Dec. unu galbenu.

Nr.
39.

Cancelari'a redactiunii
Strat'a morariloru Nr. 10.
unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
III
1867.

DOINE POPORALE.

I.

nim'a mea simtitoare
Multu me 'ntreba, ce me dore?
Io me joru si ér me joru,
Câ de nime nu mi-e doru.
Dar nu este omu in lume,
Ca sê nu dorése' unu nume,
Sê nu iubésca pe nime,
Ca si io pe ôre-cine.
Dar io spunu animei mele,
Sê nu fac' atât'a gele:
De mi-e doru, de nu mi-e doru,
Nu potu spune toturoru;
De mi-e dragu, de nu mi-e dragu,
Nu potu spune catr' unu satu.
Sântulu sóre inca-e sóre,
Pentru mine stâ sê jóre;
Num'a
Lun'a
Disu a disu, câ n'a jorá,
Si câ nu m'a aperá,
Câ si a séra m'a vediutu
Cum m'am dusu si ce-am facutu
La usîti'a din gradina,
Candu fu lun'a plina:

Tienendu murgutiulu de frêu,
Pe mandruti'a mea de brêu.
Numai lun'a si o stea
Scie de iubirea mea!

II.

Sufia ventulu peste munti,
Vine-mi doru de la parinti;
Sufia ventulu peste bradi,
Vine-mi dorulu de la frati.
Sororile fâra frati,
Ca si muntii fâra bradi,
Ér fratii fâra sorori,
Ca si campulu fâra flori.
Dar io muntii i-'oiu calcá,
Câ dorulu nu-lu potu uitá;
Da io muntii câ i-'oiu trece,
Câ dorulu nu-lu potu petrece.
Plange-me, maica, cu doru,
Ti-am scosu plugulu din ocolu,
Ti-am aratu, am samenatu,
Si spre cale am plecatu,
Câ m'au scosu din tiér'a scumpa,
Anim'a-mi stâ sê se rumpa.
Simtiu unu chinu sugrumatoru,
Câ pe unde o sê moru,

Fi-va fi unu cornu de lume,
 Unde nu cunosc pe nime;
 Unde grâul nu se face,
 Si nici érb'a nu se cóce,
 Că se face grâul desu
 Si din érb'a totu ovesu;
 Nici scandure de selasiu,
 Fâra mórte si necadiu,
 Nici pandiutia pe obradiu.
 Duce m'oiu si n'oiu veni,
 Tu me-i plange si gelí;
 Duce m'oiu, n'oiu rentorná
 Pana lumea n'oiu uitá . . .
 Maica, maiculiti'a mea,
 Candu te-ajunge dorulu meu,
 Vin' afara pan' la cruce,
 Sê vedi némtiulu cum me duce,
 Cu camesi'a nespelata,
 Cu anim'a superata,
 Fâra pane, fâra sare,
 Numai cu pusc'a 'n spinare;
 Că 'n locutiulu biciului,
 Téc'a panganetului,
 Si in locu de siese boi,
 Patrantasiulu din apoi, —
 Num' atât'a-mi pare reu,
 De cereulu de la ciacâu,
 Num' atât'a-mi pare greu,
 Pana trecu o valicea,
 Sê me ducu la maic'a mea!

III.

Dupa nori vine seninu,
 Dupa dragoste pelinu,
 Lacremile vale-mi vinu,
 Vale-mi vinu vale se vérsa
 Animiór'a mea cea arsa.
 Pragurile le pasiescu,
 De tine me despartiescu.
 Dá-ar Domnulu Dumnedieu,
 Sê-mi asculte dorulu meu:
 Precum si pe cei mai multi,
 Si pe mine sê me uiti!
 — Io, mandra-atunci te-'oiu uitá,
 Candu pe ceriu voru fi nuele,
 Éra pe pamentu totu stele,
 Candu ómenii voru sborá,
 Paserile voru umblá!
 — Si dragostea totu nu-mi ese
 Din trupu si din óse.
 De mi-aru veni popi santíti,
 Multi parinti de toti iubiti,
 Toti sê vina sê-mi cetésca,
 Sê me lecuiesca,
 — Si dragostea totu nu-mi ese,
 Din trupu si din óse.

Câte babe vrajitóre,
 Si muieri descantatóre,
 Tóte mie sê-mi descante,
 Nu potu fi ca mai nainte,
 — Că dragostea totu nu-mi ese
 Din trupu si din óse.

IV.

Muresiu-e mare si mere,
 Dar urítulu nu-mi mai pierde, —
 Muresiu-e mare si 'ncéta,
 Dar urítulu nu se gata, —
 Plangu si nime nu me vede,
 Urítulu cu mine siede, —
 Plangu si nime nu m'aude,
 Voi'a rea totu mi-respondede

V.

Maderanu crescutu in érb'a,
 Trece badea, nu me 'ntréba,
 Gandesci, că nu i-am fostu draga.
 Maderanu verde domnescu,
 Io, bade, nu-mi banuiescu,
 Că mi mutu calea p'o rachita,
 Si de tine-su mantuita.
 Frundia verde de pe balta,
 Mi-a fostu mintea mea stricata.
 Frundia verde-a bobului,
 Asié-e mintea omului.
 Frundia verde, bobu si linte,
 Arde-te-ar foculu o minte,
 Cum n'ai fostu tu mai nainte?
 Acum esti . . . nu-mi trebuesci,
 Că nimicu nu-mi folosesci.
 Bine-a dîsu frundi'a de via,
 Că io, dómne, n'am socia;
 Bine-a dîsu frundi'a de plop,
 Că io, dómne, n'am norocu.
 Dar totu dîcu si ér me 'ntoreu,
 Sunt fete de protopopu,
 Nici acele n'au norocu;
 D'apoi io o pecatósa,
 Cum sê fîu mai norocósa?!

VI.

Dragostea de féta mare,
 Că viór'a din carare,
 Candu o bate ventu subtîre.
 Atunci mi-mai iesu din fire;
 Dar dragostea de nevésta,
 Ca viór'a din ferésta,
 Candu o bate vertu 'n josu,
 Umple cas'a de mirosu.

BLANC'A.

Novela originala.

(Urmare.)

Carea a fostu óre mai santa, acelei-a, carea mica, inse pré incrediuta cercá a sugrumá esistinti'a celei lalte; au aceleia, carea a cercatu a se aperá?! Judece altii!

Dar sê ne rentórcemu la objectulu nostru, sê lasâmu însfîrarea tristeloru eveniminte, ce lipsira pre atâti-a de nutrimentu, ce derimara caminele atâtoru familie, si pana atunci nenorocite!

Tempulu infioratoriu alu alarmei de resboiu a venit. Fric'a dorerósa s'a virîtu in animele ómeniloru fiindu-li totu inante icón'a trista a unui resbelu civilu. Infioratoriu momentu e acel'a, candu doi cunoscuti buni pana atunce, devinu din cause politice dusmani neimpacabili, dusmani de mórte.

La atât'a devinu omenii prin nerespectarea massimeii celei mai formose a crestinismului, carea demanda: sê iubimu pre de aprópele nostru ca pre noi insi-ne!

Provocatu, dara si ardiatoriu de a-si versá sangele pentru dulcea natiune s'a pregatitu si tenerulu Sandru sê mérga dóra ca sê-si afle mórtea! Tóte si le-a fostu pusu in ordu si anim'a totusi i sangerá debuindu sê lase pré iubit'a sa cea mundra si debuindu sê mérga la unu resboiu infioratoriu, in carele se voru luptá unulu contra altuia, dóue eleminte puternice.

Sórele se ascunsese dejá la spatele stancosu alu muntiloru veneti, lasandu in urm'a sa unu focu purpuríu, ca si-o suvenire. Lampele ceriului incepura a luminá un'a dupa alt'a, ma si lun'a regin'a acést'a doiósa a noptii inca incepù a priveghiá cu o melancolia adanca; zefirulu inca numai candu si candu mai clatiná florile inourate; cu unu cuventu tempulu erá, pe candu si-cuprinde nóptea muta dominiulu seu, si Sandru totusi nu s'a mai despartítu de Blanc'a cea rapitóre. O, câ si multe i veniau lui a minte, elu revocá tóte scenele amoróse ale caroru partasiu a fostu la sinulu amantei sale!

— Inca o sarutare dulcea mea Blanca — dîse tenerulu câtra fetiti'a, ce-si-a pusu capulu pe peptulu lui, — inca o sarutare si atunci me voi duce sê me luptu pentru venitoriulu mai ferice alu natiunei. Vedi tu mandra, stelele aceste cum lieurescu de blandu si de tainicu; ele nu se stingu neci candu, si totusi lumin'a mai puternica a sórelui le face nevedite? Asié me chiama si pre mine o detorintia mai mare sê me departu de la sinulu teu — de la caminulu fericirei, ca sê me ducu. Asi intarí de nou

iubirea-mi adeverata prin juraminte nóue, inse sciu câ tu nu poftesci; asi renof tóte omagiurile depuse la petiórele tale; inse sciu câ cunoscandu-me nu doresci! Fii sanetósa dulcea mea mangaiare, si te rogu sê nu lasi singura pre mam'a ta iubitóre.

— Domnedieu te póрте in pace scumpulu meu, tóte le facu pentru tine numai se me iubesci! Du-te si te póрта cuvenintiósu spiritului teu celu mare! Domnedieu cu tine uniculu meu iubitu!

Inca o sarutare multu duratóre, o impreunare muta a dóue suflete iubitóre, si tenerulu Sandru se duse cu lacrimi in ochi, privindu candu si candu inderetru, ca si candu aru cere taria din ochii lacrimati a angerului seu de iubire.

* * *

Vediuramu câtu fù de doiósa despartírea teneriloru iubitori!

Blanc'a incepù a se simtî singura si fâra spriginire; incepù a simtî ce lacuna dorerósa se fóрма in anim'a nóstra la indepartarea jumetaiei sufletului nostru. Ea incepù a patimí; rosele, aceste flori munde ale fericirei voióse incepura a vescedî pe faci'a ei, carea erá acum unu documentu a-lu dîleloru triste si nouróse. Dar' totusi se siliá din tóte poterile a se arctá voiósa inantea mamei sale carea inca sentiá indepartarea lui Sandru, pre carele lu iubiá cu totu foculu animei sale.

Uniculu medicamentu alinatoriu erá speranza magulítóre, carea-i aducea inainte pre iubitulu seu intregu, sanetosu si voiosu!

Intru o óra din cele mai alinate siedea Blanc'a cu mama sa pe o lavitia in gradinuti'a de flori, ce erá inantea casei, amendóue erau liniscite, amendóue eráu la facia serine. Blanc'a priviá cu o incredere dulce catra mama sa carea cu blandéti'a sa, ce Dómne frumosu li siede ómeniloru incaruntíti, sterniá in ori ce omu simpatía.

Fericita e si acea féta, carea are asié mama, inante carei-a n'are neci unu secretu!

— Mama — dîse Blanc'a cu unu tonu blandu — óre ce e caus'a de nu ni mai scrie Sandru; acum suntu dóue septemane, de candu fu elu la noi, elu a dîsu câ ni va scrie cu serguintia si vedu câ nu ni mai scrie, bagsama e dusu departe.

(Finea va urmá.)

Iosifu Lunceanu.

O privire fugitivă preste literatur'a română, si lips'a unei istorii critice a literaturii române.

(Urmare.)

È micu acestu documentu, ce e dreptu, stâ abia din câte-va sîre; dar asié câtu e de micu, ajunge celu pucinu cu unu dominiu mare, si e de ajunsu, a face numele lui *Luca Stroici* veneratu de tóta posteritatea română.

Sosimu acum la mormentulu lui *Georgiu Urechia*, cronicariu moldavu, din capetulu sec. 16, carui, dupa cum eschiamă despre elu *Mironu Costinu* singuru i-a fostu mila de acea tiéra, sê nu remana intru intunereculu nesciintiei, si carele — dupa martusisirea sa — cetîndu isvodele si ale nôstre, si cele straine, au aflatu capulu si incepetur'a mosîloru, de unde au isvoritu in tiéra, si s'au inmultîtu, si s'au latîtu, „*ca se nu se in-nece anii cei trecuti a tóta tiér'a, si apoi se nu se póta sci, ce s'a lucratu.*“ Cronic'a lui respira din tôte sîrele celu mai curatu patriotismu, si zelulu celu mai inflacaratu natiunalu.

Acolo jace si marea anima a lui *Mironu Costinu* cronicariu din sec. 17. Elu erá pôte primulu latinistu alu seclului seu; patriotu infocatu, carele vediendu cu dorere, cum se impilá si se storcea tier'a prin biruri necumpetate, a dese ori strigá catra domnulu *Cantemiru* la mésa: „*Mai desu, cu pocharele, Mari'a Ta! si mai raru cu orenduelele (de dare); câ-i vre sê-ti dai Mari'a Tu sama odata, si nu-i pôté.*“ Elu apucá pên'a, sê in-frunte ocarele si basnele lui *Eustatie* logofetulu, lui *Simeonu* dascalulu, si *Misailu* calugarulu, scriitori contemporani, carii denegriseră originea română. *Te sparia*, a incepe ostenele acést'a dupa atâte vecuri de la descălecatulu de antâiu, de la Traianu, imperatulu Romului; a lasá érasî nescrisu, cu mare ocară infundatu poporulu romanu de o sama de scriitori, — dîce — *câ este animei dorere!* Si elu a scrisu, a scrisu asié precum s'a intemplat, gata a „*dá sama despre cele ce a scrisu!*“

È caracteristicu, câ precum *Hurulu, Urechia*, asié si *Mironu Costinu* si altii dupa ei, accentuéza cu totu adinsulu in operele lor *descendint'a nôstra latina*. Pare câ aru fi sentîtu, câ va veni tempulu, candu nu va fi vr'unu adeveru istoricu atacatu cu mai multa amaratiune, decâtu chiaru acést'a. Atunci nepotii se póta provocá la consciintia parintiloru, carile-au premersu. „*Cautate dar acum cetitoriule!* eschiamă *M. Costinu* mustru de originea sa — *si privesce, de unde esci, lapedandu de la tine tôte celelalte basne, câte au insemnatu unii de tine Nu numai numele ace v'a, (adeca vlah-latinu) ci si dintr' aliele te vei*

cunosce, obiceirile. frea si grainulu pana astadi, câ esci dreptu voloh, adeca italianu si romleanu.“ Asié scriau stramosii nostri; asié sustieneau ei in poporu suvenirile descendintiei sale gloriose de la cuceritorii lumii. Si care fu resplat'a marelui patriotu?! Acusatu fâra vina, fu silitu a-si plecá capulu sub palosiulu calaului, si a mori fâra neci o sentintia premergatóre ca martirulu patriei.

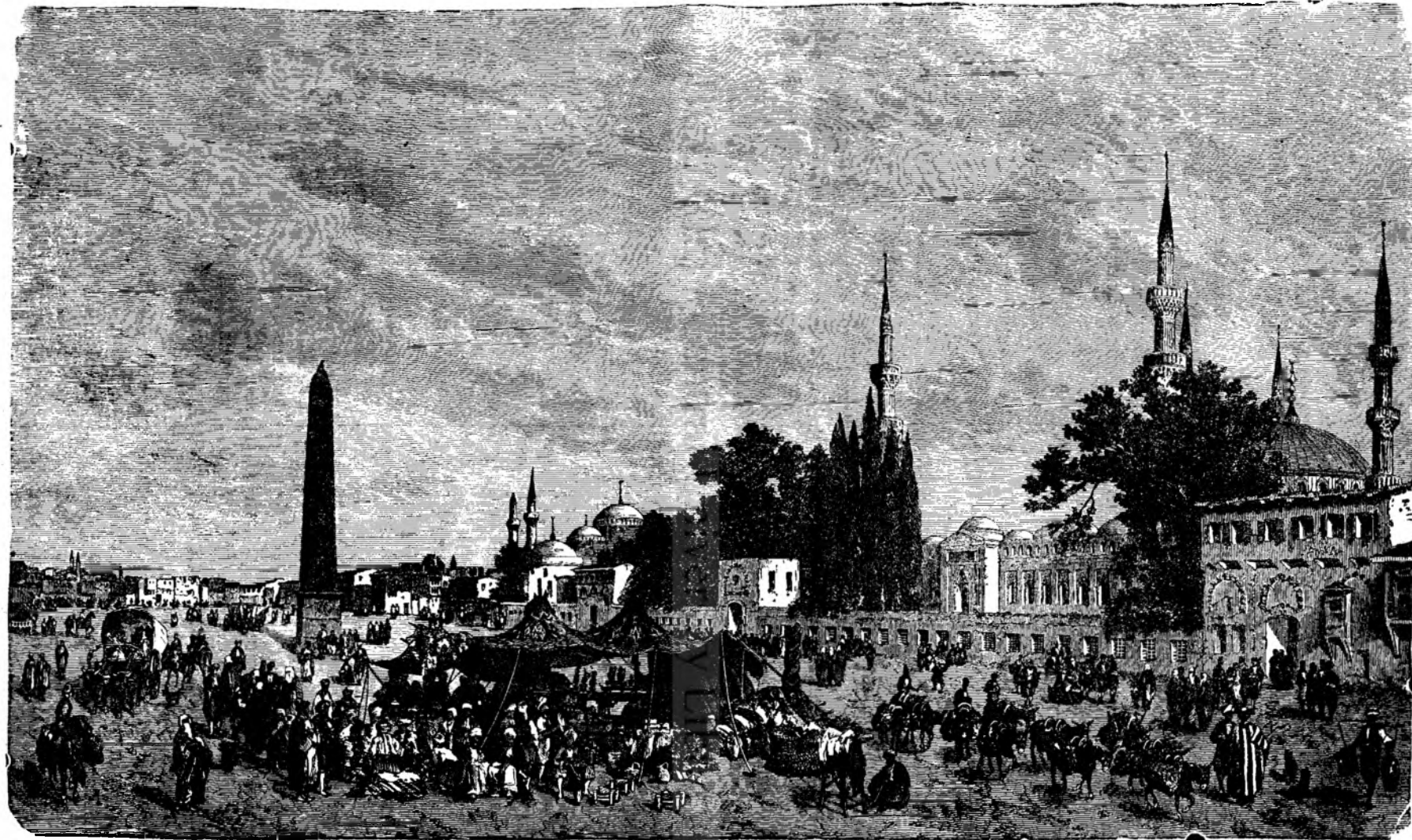
Langa elu jace fiulu seu, *Nicolau Costinu*, bravulu fiiu alu bravului parinte, (+ 1712) carele prin operele sale de mai multe ronduri, si-castigá unu dreptu titlu la recunoscintia natiunii.

Sê nu uitâmu a cercetá mormentulu zelosului natiunalistu, eruditulu literatoriu si principe, *Demetriu Cantemiru* (+ 1723.) Èi! câ pana ce domnii si aristocratii altoru popore, indestuliti cu glori'a ce le dede nascerea, petreceau tempulu in jocuri si deprinderi ne folositorie; la noi infloriau *Cantemiri, Stroici* si *Costinesci*.

Cantemiru intielegea a portá chiaru asié de bine pên'a, ca freñele gubernului. Primulu erudit a tóta tiér'a, si pôte a tóta Europ'a pe acelu tempu, elu eselâ in mai multe ramuri ale sciintieloru, dar mai multu decâtu in tôte, in ramulu istoricu. A scrisu românesce, latinesce grecesce, rusesc si turcesce; dar anim'a lui cea nobile a sentîtu totu românesce. Nimene nu a scrisu cu mai mare iubire pentru români, decâtu dinsulu, cum aréta: „*Istori'a Daciei vechie si noue,*“ „*Descrierea Moldaviei*“ si alte opuri ale sale.

Dar alu cui e acelu mormentu fara semnu, fara nume?! Acolo jace esemplariulu vorbirii retorice, *necrologistulu* lui *Stefanu* celu mare, alu carui nume dorere! ni-lu retace istori'a; carele cu multu dupa mortea acelu domnu erou, luplunge cu anim'a unui adeveratu patriotu, si vediendu cum se rarescu, cum pieru datinele sacre ale strabuniloru, — bagu-sama sub domnirea fanariotiloru, — eschiamâ in necrologulu seu cu gura de auru: „*Oh obiceie de auru! ore-ti mai veni vre odata?! Ore ati fostu numai si ati trecut, lasandu-ne noue numai o amara aducere a minte de voi? Atâta-i de dulce dreptatea la o stapanire, si atâta-i strembatatea de amara, încâtu noi dupa atâte vecuri plangemu pre unu domnu dreptu.*“ Pucinele cuvinte, ce le reproducemu aci, au nu sunt ele de ajunsu a spune, ce fiiu a avutu natiunea in nenumitul necrologistu?!

Si acum versandu o lacrima de pietate pe mormintele, unde jacu *Asentiu Uricariulu, Nicolau Mustea, Ioanu Neculcea, Ioanu Canto, Radu Greceanu, Radu Popescu* si altii nemuriti croni-

Piazza Atmeidan in Constantinople.

cari si istorici moldo-romani din sec. 18. se ne oprimu pentru o clipita la mormentulu, ce acopere cenusa lui *Enache Cogalniceanu* (1777) eroldulu depe urma alu cetâtii natiunali in Moldo-Romani'a, cum lu-numesce eruditulu nostru *Urechia Alesandrescu* in clasiculu seu discursu despre „*cronicarii romani*“. Candu elu va depune trombet'a sa, — aceste elocinte cuvinte le imprumutâmu din amintitulu discursu, — cetatea va fi devastata. Dar sunetulu seu va fi desceptatu ecourile carpatice, unde se voru redicâ noi eroldi.

Dloru! a fostu tempu, tempu indelungatu, candu istori'a romana traiâ numai in gur'a lautariloru nostri, carii — cum ne marturiresce *M. Costinu* — pana si pe tempulu seu erau „*la mesele domniloru, cantandu cantecele domniloru trecuti, cu nume bunu si cu lauda celoru buni, era cu ocară celoru rei si cumpliti.*“

Lautarii sustienura faptele stramosiloru, pana ce venira tramisii Provedintiei, sê le consemne intr' unu modu mai demnu, si consemnate sê le lase drépta eredire urmatoriloru; acesti tramisi ai Provedintiei au fostu *cronicarii romani*.

Petru Clanau secretariulu lui *Stefanu* celu mare, traducandu cronic'a lui *Hurulu*, in epilogulu, ce lu face la acelu opu, eschiamă plinu de recunoscintia catra *Hurulu*: „*Domnedieu pominesca-lu, câ ni lasâ scire de betranele datini a mosiei noastre!*“ Nainte de a ne despartî Dloru! de umbrele sacre ale cronicariloru nostri, se le orâmu si noi din adunculu animei fericire si odichna eterna, suspinandu cu *P. Clanau*: „*Ddieu pomenesca-i, câ ne lasara scire de datinele vechie ale patriei, ale natiunii nôstre!*“ Da! Pomenesca-i, pomenesca-i Ddieu! Si oh sante, oh binecuvântate sê fia la tóta posteritatea acele pagine, cari au descinsu la noi preste atât sece, ca marturiile gloriiloru si suferintieloru nôstre; sante, binecuvântate se fia cartile, cari sunt limb'a, sunt scrisórea stramosiloru nostri!

IV.

Si acum sê ne intorcemu privirea intr' alta parte. Éta ici unu altu sîru de morminte! Acolo jacu venerandii parinti ai besericeii, umilitii sierbi ai lui Cristosu, carii cu iubirea natiunii in pieptu, cu ochii pe s. cruce, lucrau a desceptá si a luminá poporulu romanu prin invetiaturele maretie ale Evangeliei.

Dóue sute de ani sunâ limb'a slavica in basericele romane. Dóue sute de ani trecu de strainu romanulu chiaru si in cas'a lui Ddieu. Dóue sute de ani :

„Popi de alta limba, in templele sante
Insultau poporulu, ce le stá nainte!“

Pana ce in urma Provedinti'a domnediesca scose natiunea din acést'a stare ticalosa, intr' unu modu demnu de mirare. Publiculu, naintea carui vorbescu, me dispensa de a repetî aci fapte istorice, totororu cunoscutu.

Dar unde sunt Apostolii, carii sê telcuésca poporulu invetiaturele Ddieesci in limb'a parintiloru sei?! Apostolii nu lipsescu la unu poporu, ce iubescu Ddieu! Ba Apostolii nu lipsira la romani neci chiaru pe tempulu, candu limb'a slavica usurpá la altarie dreptulu si locul celei romane.

Priviti acolo la acele patru morminte parasite! Acolo jacu patru capete incoronate, patru archierei romani *Michailu Tordasi* eppulu Tránsilvaniei, din sec. 16. candu inca totulu erâ nadasîtu de slavismu, carele cu alti colucratori ai sei vediendu cu dorere, — precum dîce intr' unu locu — cum tóte limbele au si inflorescu intru cuvintele marite ale lui Ddieu, numai romanii nu au pe limb'a loru acele cuvinte, a tradusu *Bibli'a de Orestia* la 1581. *Teodoru Vestemianu* metrop. Romaniei din sec. 17. carele esplicâ *cele siepte taine*, si prefige o precuventare inaltiatoria de anime la Liturgi'a din Bucuresci din 1680. *Barlaam* metrop. Moldovei, din sec. 17. carele rapesce pên'a, a scuti turm'a credintiósă de veninulu calvinismului, ce o amenintiâ prin Catechismulu rakotîanu; si *Dositeiu*, metrop. Moldovei totu din sec. 17. unulu din cei mai inflacarati natiunalisti, si din cei mai mari scriitori, carele daruindu limbei romane multe carti besericesci, mai rapesce lir'a si face a suná la urechiale nepotiloru lui Traianu, in viersuri dulci, armoniósé, divinii psalmi ai marelui profetu *Davidu*. Viersuri, cari le cetimu dupa atât'a tempu, si astadi cu placere.

In giurulu acestoru mari archierei, ca fiii in giurulu parintiloru sei, jace *Coresi* diaconulu cu socii sei transilvani scriitori din sec. 16. si 17. *Meletie* egumenulu monastirii Govora cu bravii sei consoci din Romani'a, si Moldov'a din sec. 17. numiti si nenumiti, despre cari are sê tracteze mai pe largu istori'a literaturii; toti preoti zelosi, toti natiunalisti mari, carii convinși, cum dîce *Popa Ioane* in „*sicriulu seu de aur*“, (1683) câ e lipsa de cuventulu lui Ddieu, ca si de lumina in casa in tempu de nópte, si vediendu, câ lips'a acést'a in poporulu nostru pana intru atât'a a ajunsu, câtu cele mandate de Ddieu mai tóte au venitu intru uitare, — prin traducerea cartiloru besericesci si prin Incrarea altoru opuri relegiósé tienteau a nobilitá ani-

mele, si a luminá mintile romane cu doctrinele mantuitoare si sante ale Evangheliei lui Cristosu.

De si aceste opere sunt de unu cercu mai restrinsu, decâtu operele cronicariloru nostri; ele sternescu totusi o superbia sacra in anim'a fia-carui romanu; convingundu-lu, câ limb'a, ce o vorbimu astadi, e limb'a stramosiloru nostri, limb'a romanésca, care — ce e dreptu — pe atunci amblá inca numai in sumanu, éra astadi in vestminte de salóne! La acést'a cultivare si polire a limbei natiunale si ei au conferitu, si au conferitu multu, fórte multu. Deci binecuvantata sê fia cenusi'a loru! Binecuvantata sê fia memori'a loru din generatiune in generatiune!

(Va urmá.)

Justinu Popfíu.

SUVENIRI DE CALETORIA.

IX.

(Droscarii din Parisu, — arculu de triumfu, — padurea de Boulogne, — la tiermurea lacului, — francesele séu romanele sunt mai frumóse? — cunoscentia cu o francesa, — mersulu lui Jancu, — sér'a.)

Dupa prandiu numai decâtu ne luaramu o *droasca* si plecaramu a visitá padurea de Boulogne.

Droscarii din Parisu au acea datína, câ mana fórte incetu. Asié dara avuramu ocaziune destula a poté vedé bine tóte obieptele, casele, stradele pe unde treceamu. Grandiós'a piatia a Concordiei, si campulu Eliseului ne suprinsera fórte placutu. Dupa aceste sosiramu la arculu de triumfu aredicatu pe piati'a stelei. Ací steteramu si ne coboriramu a studiá colosalulu monumentu in tóte particellele sale artistice. Arculu de triumfu e ziditu pe unu locu innaltiatu, si caletorindu omulu catra Parisu, lu-vede din o departare mare. E de 152' innaltu, adeca unulu dintre monumintele cele mai innalte. Zidirea lui s'a inceputu la an. 1806, si s'a incheiatu in 1836, constandu cam vr'o 10 milióne de franci. De tóte partile e inzestratu cu felurite reliefuri pré interesante, cari representéza unele scene istorice si batalí ale francesiloru.

Terminandu visitarea, continuaramu drumulu nostru. Cam peste o diumetate de óra sosiramu la marginea padurei. Unu cunoscutu alu nostru, carele avú bunetate a ne insocí, incepu ndata sê ni povestésca istori'a acestei paduri. Padurea de Boulogne — díse dinsulu — de demultu érá asilulu si locuinti'a lotriloru si talhariloru. Aice s'a intemplatu si o multíme de inucideri si ducluri. Mai tardóru imperatulu

Franciscu I, carele érá unu venatoriu mare, a incungiurat'o cu muri, si a provediut'o cu animale. Sub domnirea dinsului s'au facutu in padure mai multe infrumsetiári, intre altele s'au ziditu dóue casteluri. Ambele serveau tempu indelungatu ca locu de petrecere domnitoriloru francesi si amanteloru acestora. Ludovicu XIV. a fostu celu d'antâiu, carele si-petrecea la Versailles. Sub decursulu revolutiunii francese padurea de Boulogne érási devení patri'a toturoru vagabundiloru. Napoleonu I. a ordínatu a se incepe érási lucrári si renoiri mari si numeróse. Dar aceste incetara nu peste multu. La an. 1814—15 armat'a aliatiloru intrandu in Parisu, taber'a se asiediá chiar in loculu acest'a si ostasii nimicira mai tóte edificiiile si taiara o multíme de arbori. Ludovicu XVIII. a inceputu zidiri nóue, a plantatu arbori, a adusu animale. Revolutiunea din juliu le prefacú si aceste in nimica. Napoleonu III. dede padurea in posesiunea orasiului, dar sub acea conditiune, ca acest'a sê se ingrigésca de infrumsetiarea si a nume in patru ani dupa olalta sê deie spre scopulu acest'a câte dóue milióne de franci. Orasiulu numai decâtu se apucá de renoiri, a provediut'o cu numeróse drumuri, cu promenade umbróse, a facutu mai multe parcouri, a infintiatu o gradina de aclimatisatiune, gradina de animale, apeductu, aquariu si alte multe raritáti pré interesante. Si adi padurea de Boulogne e unulu dintre cele mai frumóse locuri de petrecere ale Europei. Deosebitu dupa médiadi pe la 5—7 óre e interesantu a face o preambulare in padurea acést'a. Atunce poti vedé adunata ací mai tóta eleganti'a din Parisu.

Intr' aceste eramu la tiermurea lacului inferioru. Sosiramu in tempulu celu mai bunn. Ne opriramu. Inaintea nóstra se deschidea o panorama fórte frumósa. De o parte se intindea laculu, luntritiele si sandolinele, cari sborau pe suprafati'a lui ni infatísiau unu tablou venetianu. In midiloculu lacului o insula arangiata frumosu ni se imbiá cu arborii ei tufosi si umbrosi. Éra colo de cecalalta parte veduramu trecandu inaintea nóstra sute si sute de carete. Ací avuramu ocaziune a vedé cele mai renumite persóne ale Parisului. Ochii nostri se incantau multu la privirea damelor frumóse in toaletele loru elegante si facute dupa mod'a cea mai nóua.

Meditandu me uitam la atâte frumsetie, si mintea mea face o asemenare intre damele francese si cele romane. Si me intrebamu: cari sunt mai frumóse, francesele séu romanele? Dar anim'a mea prin ochii mai respunse, câ france-

sele sciu sê-si faca cele mai frumoșe toalete, dar romanele sunt mai frumoșe, mai incantătoare.

Dupa o petrecere de unu patraru de ora plecaramu spre gradin'a de aclimatisatiune. Acést'a firesce, e pré frumoșa si interesanta. Contiene atâtu plante, câtu si animale numeroșe si rare. In gradina petrecuramu cam o ora. Chiar eramu sê esîmu, candu o vóce femeiesca ne agraî romanesce :

— Plecatiune, domniloru!

Cu uimire ne întórseramu in directiunea, de unde se audiau resonandu acele cuvinte dulci. VEDIURAMU inaintea nóstra o femeia cam de . . . pardonu! neci candu nu se spunu anii unei femei. Dar atât'a vi potu spune, câ erá placuta, nalta si bruneta. Dins'a erá cu unu barbatu si cu unu copilasiu de 7—8 ani, pe care lu-conducea de mana.

— Plecatiune! — i dîseramu si noi.

— Sê-mi iertati, domniloru, — continuà dins'a — câ v'am conturbatu.

Sê intielege de sine, câ noi toti trei ne grabiramu numai decâtu a protestá in contra acestei presupuneri; câ-ci din contra, cuvintele ei neasceptate ne incantara de totu. Ceea ce nu erá neci o esageratiune din partea nóstra.

— Ve mirati, domniloru, — dîse érase ea, — câ aice in strainetate, departe de patri'a dvóstre audfrati resonandu frumós'a-ve limba.

— Da, dómn'a mea, respunsei, ne-ati frapatu. Vi multiamimu pentru acést'a placere extraordinaria. Bine dîserati. Limb'a nóstrá e multu frumoșa, dar devine si mai incantătoare, déca accentele ei armonioșe se nascu pe budítie atâtu de fragede si placute.

— Ce bine, câ *barbatulu meu* nu scie romanesce, si asié nu potú intielege ce-mi dîserati acuma. Inca s'ar aprinde in anim'a lui foculu gelosiei, — respunse ea cu surisu pe budie.

Si cu aceste intorcandu-se catra noi, ni dîse francesce :

— Am onóre a ve recomandá pe *barbatulu meu!*

Numele lui nu ni-lu spuse. Noi inca ne recomandáramu cam astfelu. Spuseramu de unde suntemu. Altu ceva nimicu.

Dupa aceste ca cunoscuti vechi ceruramu iertare a-i insotî la preambulare. Plecaramu. Eu si sotiuulu meu ne duceamu inainte cu nóu'a nóstra cunoscuta, — éra amiculu meu de la Parisu veniá dinapoia nóstra cu barbatulu ei.

Infiraramu unu discursu pré interesantu. Mai nainte de tóte o întrebaramu, câ unde a invetiatiu romanesce?

— In 1848 — respunse ea — am petre-

cutu in Ardealu. Eram conversatóre la contele X. Conveniam a dese ori cu romani. Mi placcea sê-mi petrecu cu dinsi. Iubeam manier'atoru fina. Ascultam cu placere limb'a si cantecele lor melodióse. In scurtu tempu invetiai si io romanesce. Intr' aceste inse erupse revolutiunea unгурésca. Romanii asîsdere apucara arme pentru aперarea natiunalitâti loru. De multe ori audîi resonandu sub ferestile nóstre o cantare ce nu o voiu neci uitá candu.

— Ve rogâmu, dómna, sê ni-o cantati!

— E bine, inse nu cumva sê rideti de mine, de nu o voiu cantá bine.

— Ce presupunere?

Ne opriramu. Dam'a incepú sê cante intr' unu tonu melodosu :

Astadi cu bucuría
Romanilor veniti,
Pe Janculu in campía
Cu toti sê-lu insotîti!
Spelati armele vóstre
De fratie le legati,
Din campurile nóstre
Pe barbari s'alungati.

Marte dieule,
Mare, bravule,
Cu noi sê fîi;

Tu insotiesce
Si 'nsufletiesce
Pe ai tei fîi!

Sér'a erá lina. Zefirulu miscá numai inctisioru frundiele arboriloru. Paserile tacura de multu. Erá linisce. In asta tacere se audiea numai o vóce, cantarea damei nóstre. Ast'a strabatú pana 'nadanculu animei mele. O ascultam cu o pietate santa. Mi se parea, câ sum in frumós'a Transilvania. Par câ vedeam pe Janculu in fruntea romaniloru luptandu-se pentru libertate. Par câ audieam vócea braviloru tribuni ai poporului.

Dar éca deodata cantarea se finí. Noi toti erupseramu in aplause. Dam'a ni multiamí cu unu surisu gratiosu. Apoi plecaramu.

— Ca sê-mi incheiu naratiunea, — dîse ea — vi mai spunu, câ dupa sugrumarea revolutiunii eu rentornai érase in patri'a mea. Dar totdeun'a mi-voiu aduce a minte cu placere de frumós'a Transilvania.

Dupa aceste plecaramu a visitá cascád'a cea mare. Erá tardíu, candu rentornaramu de acolo. Ni luaramu remasu bunu de la noii nostri cunoscuti, si ne grabiramu a vedé — Parisulu sér'a.

Iosifu Vulcanu.

Piați'a Atmeidan in Constantinopole.

(Cu ilustrațiune pe pagin'a 465.)

Constantinopole este creatu prin glori'a muzulmanului si Iusulu orientalu, ca se servésca de resiedinti'a demniloru fii ai dîlei. Lusu si pompa, tóte suntu in Constantinopole conglomerate.

Unulu dintre cele mai frumóse locuri ale Constantinopolei este intru adevéru piați'a Atmeidan, fostulu Hipodromu, pentru cá acestu locu nu este altce-va decátu intréga capital'a turcésca spectata printr' unu microscopu. Betranulu obeliscu de 1300 de ani privesce catra ceriu cu mandria; pe unu parete alu seu se potu vedé óresi-care-va litere latine sterse de diumetate, cari spunu, cá Theodosiu celu mare, l'a renoitu, fiindca erá derimatu de totu. Gravurile, ce se afla pe dinsulu representédia nescari sphinx-i si buhe.

Intregulu monumentu maretu este din evulu anticu. Ochiu caletoriului se oprescu dupa ace'a numai decátu la statu'a colosala aredicata de Constantinu Porfirogenitulu; verfulu acestei statue este acoperitu cu aur, in care sórele si-póte scaldá radiele sale.

E curiosu, cá pe statu'a acést'a nu se vede nici o inscriptiune, nici unu semnu si nici o gravura. Nu se póte sci scopulu pentru ce s'a aredicatu acésta statua maréti'a, pentru cá loculu unde stá nu-i dá nici o insemnetate. Dar' se nu perdemu tempulu cu acést'a, se privimú spre beseric'a muhamedana carea asemine se afla pe acésta piatia. Cátu e de frumósa! cátu e de maréti'a! Aici se afla decoratiunile de aur si de petre scumpe in o mesura pana la admiratiune. In giurulu acestei-a si altoru beserici pompóse, suntu promanade, cari mai tare sémena a fi ce-va remasítie din paradisu, decátu promanade. Aci se afla si renumit'a gradina, in care se preambla damele turcesci, cele atátu de padite; in acésta gradina nu este ertatu se intre nici unu barbatu. In midiloculu piatiului se vede unu chioscu grandiosu acoperitu cu cele mai pretióse tafete orientale. Aici béu (inse numai mohamedanii) cafeua. Are anulu o dî, candu nici la unu mohamedanu nu-i este ertatu se cercetede beseric'a; atunci tienu serviciulu ddiescu in astfeliu de chioscuri.

CE E NOU?

* * * (*Diet'a Ungariei.*) In siedinti'a din 5 optomvre se cetira articolii de lege despre incoronare sancționati de catra Maj. Sa, apoi ministrulu presiedinte se scolá si spuse, cá acuma conformu ordinei stabilite ar trebui sé urmeze proiectulu de lege in caus'a natiunalitáti si celu referitoriu la cestiunea diferiteloru religiu-ni; guvernulu inse, necugetandu cumca diet'a se va conchiamá atátu de iute, n'a gatatu inca acele proiecte. In loculu acestora dara venira pe tapetu quot'a, detori'a de statu etc. Interesele de pe anulu venitoriu ale detori'e de statu se urca la 145,339,017 fl. Din acestia Ungaria primesce 36,101,205. Se decise tiparirea totoruru acestoru proiecte. Deputatulu Madarász vorbi in contra participárii la detori'ile de statu, si propuse a se in-trebá poporulu intregu in privinti'a acést'a. — In siedinti'a din 8 optomvre comisiunea de 15 membrii es-misa in caus'a imprumutului a referatu despre opiniunea sa. Comisiunea primesce conditiunile ministeriului si asterne inaintea casei unu proiectu de lege in privinti'a imprumutului de 60 milióne fl. — In siedinti'a

din 10 opt. se primi proiectulu de lege cetitu in siedinti'a trecuta. Dupa acést'a Besze facú propunerea patriotica, cumca diet'a sé nu se disolve, pana ce va fini caus'a natiunalitáti, a religiuiloru, a Transilvaniei, precum si alte afaceri pré urgente. Propunerea se va tipari. Deputatii romani din Ardealu: Macelariu, Papfalvi, Mateiu Popu Grideanu si-au tramisu credentiunalele. — In siedinti'a din 12 opt. s'a facutu votisarea in privinti'a proiectului de lege referitoriu la imprumutulu pentru drumurile de feru, — apoi s'au verificatu mai multi deputati intre altii si Papfalvi si Mateiu Popu Grideanu.

* * * (*Unu ce curiosu!*) „Pesti Hirnök“ vine si ni spune cu o prosopopia ridiculósa, cá incetarca mitropoliei de la Blasiu e decisa. Acést'a mitropolia — díce dinstulu — numai pentru aceea s'a infintiatu, ca sé se restringa poterea primatelu Ungariei, si prin acést'a sé se póta realisá concordatulu, si cumca si altmintrele e spre greutatea vistieriei statului scl. in fine pentru a demustrá, cá desfiintierea mitropoliei de la Blasiu e de lipsa, spune si acea causa curiósa, cá repausatulu mitropolitu Siulutiu petrecandu la scaldele de la Elöpaták in locu de a cercetá beseric'a r. catolica, umblá totu in cea gr. orientala.

* * * (*Parastase.*) Pentru repausatulu Siulutiu se tienua parastase in mai multe locuri, asié primiramu insciintiári din Margau, Alba Julia, Jebelu etc.

* * * (*Hymen.*) Din Sabesiu ni se scrie: „In 6. l. c. se celebra aici cununi'a dlui Alesandru Romanu cu frumós'a domnisióra Leontin'a Balomiri. Unu publicu frumosu si alesu a asistatu la acestu actu. Frumseti'a himenului fu inaltiatu prin alés'a cununa de dame si damicele intre cari escelara frumós'a si gratiós'a domnisióra Min'a Balomiri, incantátorea si poetic'a d. Apollonia Pang'a si suavele sorori Ana si Cornelia Deacu. Petrecerea a cursu dulce si placutu finindu-se cu cele mai dese si vii urári pentru jun'a parechea.“ Noi asís-dere li urámu, ca acestu actu sé fia inaugurarea unei vietie dulci, placute si fericite!

* * * (*Bolduru Latiescu.*) Publiculu cetitoriu la potutu aflá dílele trecute din foile straine multe impartesíri despre o bataia intemplata mai adeuna-di la Iasi intr' unu locu publicu. Respanditorii acelei sciri s'au nisuitu a dá acelei scene o colóre cátu se póte de brutala si antinationala, de aceea va fi interesantu a ascultá ce scrie despre sorgintea acestui incidentu neplacutu „Dreptrea“ diuarius din Iasi: „Mai in dílele trecute a avutu locu in gradin'a Primariei unu conflictu intre domnii Parisu si Slatineanu cu dlu Latiescu; si se spune apoi, cá acestu din urma n'ar fi voitu sé repareze onórea celoru d'antái, carii s'aru fi simtítu umiliati.“ Eca la ce se reduce cuprinsulu acestoru multe bombaste! Va sé díca, tóta tréb'a fu o cestiune personala, o cestiune de onóre. Latiescu a fostu atátu de lasiu, de n'a datu satisfactiune celoru vatemati. Acestia dara fura siliti a-si luá satisfactiune cum potura. Si acuma Latiescu are curagiulu a strigá in fói'a sa, cá batai'a aceea a fostu unu intentatu in contra vietii lui, ma cá aceea a fostu semnalu la unu macelu in contra moldoveniloru. Intru adevéru, lasítatea de multe ori e impreunata cu obrasniciá.

* * * (*Banchetu.*) Bravii nostri connatiunali din Brasiovu arangiara in 2 opt. unu banchetu stralucitu in onórea membriloru societáti academice dd. Cipariu, Hodosiu si Romanu, cari rentornandu-se la locutiunile lor, trecura in diu'a numita prin Brasiovu. Dlu

Cipariu avendu de a merge urgentu a casa, nu potú fi de fatia la acést'a serbare natiumala. Banchetulu se incepú sér'a la 8 óre si durá pana tardíu. Se aredicara multe toasturi frumóse si interesante. Orasienii prezentara dnei Hodosiu in semnu de stima unu buchetu asiédiatu intr' unu pocalu de argintu cu inscriptiunea: „Orasienii Brasiovului. Tributu de recunoscentia pentru onóre si virtute.“

* * (Hymen). Dlu advocatu din Satmaru Alesandru Ferentiu a pasítu la cununía cu multu placut'a si frumós'a domnisióra Teresia Szeremi din Madarasu. Ceriulu sê impresóre binecuventarea sa a supra junci parochi!

* * (Ceva despre „Moldova.“) In fruntea fóiei separatistice „Moldova,“ ce apare la Iasi sub redactiunea batutului Bolduru Latiescu, cetimu urmatórele: „Aducemu la cunoscenti'a tuturor functionariloru *Moldovani* in Valahi'a goníti din posturile lor, si zvárlíti peritoru de fóme pe drumuri de lacom'i'a si nerusínarea muntenésca, cá ori care din ei ar voi, sê se' ntórca in tíer'a lui, sê faca cunoscuta asemenea dorintia la redactiunea acestui diariu, care este insarcinata de a le tramite midilócele prin cari sê-si póta revédé pe fratii lor si pamentulu pe care au nascutu,“ Era mai la vale cetimu, cá incunoscentiarea se cere a fi tramisa prin post'a austriaca séu rusésca. Ni se pare cá numit'a redactiune totu pe acést'a cale capeta si banii.

* * (Din *Siomcut'a mare*) primiu scirea placuta si interesanta, cá dlu asesoru si deputatu dietalu Andreiu Medanu in septeman'a trecuta se cununá cu incantátórea domnisióra Elena Popu. Angerulu fericirei sê li surida totdeun'a si sê impresóre cu flori calea vietii lor.

* * (Cine sê fia mitropolitu la Blasiu?) Foile ungresci din Clusiu se si grabira a respunde numai decátu la intrebarea de susu. Ele accentuéza cu multa placere, cá opiniunea publica romana doresce in scaunulu mitropolitanu pe dlu canonicu Papfalvi. Óre de unde au aflatu foile ungresci de acést'a opiniune publica?!

Literátura si arte.

* * (Program'a concursului) pentru una gramatica romana. Partea I. analitica. Partea analitica se va despartí in dóue sectiuni, din care sectiunea I va ficsá: a) Numerulu sunetelor articulate din limb'a romana atátu originarie câtu si derivate, relatiunea intre acéstea dóue specie de sunete, causele trecerii din originarie in derivate, mai incolo din derivate in alte derivate, avendu in vedere totu de odata si la fiacare sunetu, nu numai relatiunea lor naturala, dara si ceea ce se afla si in alte limbe latine, analóge cu cea din limb'a romanésca. b) Numerulu literelor din alfabetulu latinu, care au se represente sunetele articulate ale limbei romanesci, atátu cele originarie, câtu si cele derivate, aretandu regulele generali si speciali ale scrierii lor éra in casurile de exceptiune enumerandu tóte câte intra in cadrulu acestor casuri. De acea sectiunea I va costa din dóue capete principali: unulu tractandu despre fonetica si altulu tractandu despre ortografia. Éra sectiunea II-a etimologica cuprindiendu flecsiunea si derivatiunea vorbelor, va ecsaminá tóte partile cuventului un'a dupa alt'a intru tóte formele lor câte se afla astadi in tóta romanimea, din ambele dialecte principali si câte s'au aflatu in usulu limbei romanesci com-

parandu-le cu ale celorlalte limbe latine; — va alege si va ficsá formele cele mai corecte pe basea principiiu etimologicu intre terminii limbei romanesci, si numai unde va lipsi acestu criteriu, recurendu si la analogi'a si chiaru etimologi'a celorlalte limbe latine, va constatá neregularitátile ce au intratu in formele limbei pretutindenea si va esplicá caus'a acestor neregularitáti, si, déca se va poté, írca va si proiectá, in ce modu ar' fi cu putintia a se regulá, celu pucinu in cátu-va, fára a se lovi in usulu generale alu limbei romanesci. Celelalte se lasa in vederile fiacarui concurentu. Marimea opului are sê fia de la 15 cóle in susu tiparite in 8° mare cu litere numite garmond. Terminulu concursului pana candu manuscrisele au sê vina in cancelari'a Delegatiunii societati academice este 15/27 iuliu 1868. Cele venite mai tardíu nu se voru luá in consideratiune. Se cere ca manuscriptele sê fia scrise curatu, legibile si cu mana straina, éra nu a autorelui, formatu 4° séu folio si paginate. In fruntea manuscrisului va fi scrisa o devisa (motto) in veri care limba si totu cu mana straina. Pe langa manuscriptu se va alaturá si o scrisóre inchisa in plicu si sigilata fára initialele autorelui si adresata catra societatea academica, portandu pre adresa din afara si devis'a manuscriptului scrisa éra si de mana straina. In intrulu scrisórei auterele se va numí pre sine. Manuscriptele se voru censurá si judecá prin sectiunea filologica, care va propune societati academice in siedintia plenaria, premiarea aceluia din operatele venite, care va meritá premiulu destinat pentru acést'a lucrare si care e de 300 galbeni. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu societati pana ce se voru reclamá de autorii lor, ale erroru nume remanu necunoscutu, fiindca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

* * (Program'a de dictionariu romanescu statorita) in siedinti'a X. din 12/24 Septembre 1867. Acést'a programa este, precum aréta cuprinsulu ei, numai ca o pregatire la opulu celu maretiu. Scopulu ei este stringerea materialului necesariu la complinirea dictionariloru câte s'au vediutu pana acum in limb'a romanésca dupa care apoi va urmá a se face in decursulu aniloru esamina rea critica, alegerea scrupulósa, ordinarea cuvintelor, definirea lor, séu adeca defigerea semnificatiunii fiacarui. Program'a de facia se marginesce numai la adunarea cuvintelor. Acecasi tiene: §. 1. Pentru lucrarea unui dictionariu romanu se aduna mai antáiu materialele necesariu, care va cuprinde tóte vorbele câte se audu in gur'a poporului si câte se afla in cartile scrise pana la anul 1830, vécare aru fi, pentru cele tiparite, dat'a imprimárii lor. § 2. Cu cétirea cartiloru dinainte de 1720 si scoterea din ele a cuvintelor séu acceptiuniloru de cuvinte, cum si a formelor ce nu se afla in dictionariile publicate pana astadi, se insarcina dlu canonicu Timoteiu Cipariu. Societatea va cautá, prin delegatiunea sa a procurá dlu canonicu acelea din cartile séu manuscriptele ce se sciú cá s'au nascutu pana la 1720 si pre care dsa nu le are inca la mana. Pana la sesiunea venítória se voru luá mesuri ca sê se faca unu catalogu câtu se póte de esactu pentru cartile dela 1720—1830. § 3. Pentru adunarea vorbelor din gur'a poporului in forma de vocabularie provinciali, societatea institue retributiuni pentru aceia cari, prin ingrigirea si directiunea membriloru societati, din provinciile respective, impartíndu-si-le singuri in regiuni, aru representá la sesiunea venítória asemeni vocabularie cuprindietórie de cuvinte,

acceptiuni de cuvinte, séu si forme de vorbe ce nu se afla în dictionarele pana astadi publicate. § 4. Pentru o cóla manuscrisa de 40 linie de pagina si 50 litere de linia, aprocsimativu, se da o retributiune de unu galbenu. § 5. Societatea pune din fondurile sale, la dispunetiunea fiacarui membru cate 3 esemplarie din dictionarele pana astadi publicate si anume: 1. Dictionariulu de Bud'a, 2. celu de Blasiu, 3. alu lui Raoul, 4. alu lui Polizu, 5. alu lui Pisone. § 6. La fiacare cuvintu se va dá: 1) etimologi'a unde este posibilé; 2) insemnarea primitiva elucidata cu óre cari frasi, alegunduse de preferentia proverbiale poporali; 3) diverse alte insemnari de asemenea elucidate prin frasi si proverbia poporali; 4) traducerea fiacarui din aceste insemnari intru un'a din limbe, latina, italiana, franceza, germana séu greca, pre care lucratoriulu ar' cunósce o mai bine.

Din strainetate.

= (*Garibaldi*) dupa cum spunu foile cele mai recinti a disparutu din Caprer'a. Alta versiune éra díce, cá este arestatu de nou. Betranulu erou, pre semne nu voiesce a abdice de planulu séu. In Genev'a, candu se sui pe naie — ca prisioneriu — díse celoru din apropiare: „Revolutiunea in Rom'a nu póte remané. Va erumpe ace'a cátu mai curundu. Noi avemu detorinti'a a o spriginí, si o vomu si spriginí, ca se potemu ajunge in Rom'a, de ar' sta chiaru draculu in contra nóstra, imbracatu in vestminte popesci séu de ale lui Bonaparte.“

= (*In Berlinu*) in cercurile mai inalte obiectulu discusiunii este o casatoria curiósá. De cu primavérea se arefá prin salónu ene teneru de statura atragatóre, dícundu cá elu este eredele unei familie binecunoscute. Se vedea omu cultu, prin urmare toti-lu iubira in scurtu tempu. Dupa acea nu preste multu tempu a incredintiatu pe fét'a unei familie stralucite, care pana atunci s'a tienutu totu in Franci'a. Dupa incredintiare numai decátu si chiamá pe fitoriulu séu socru dimpreuna cu intrég'a-i familia, in Merseburg la dominiulu lui, unde are unu castelu elegantu si parintii lui betrani traiescu in cea mai mare indestulare. Aici au petrecutu laolalta dóue septemani, in care tempu s'a si intemplatu cununí'a intr'o beserica satenésca, apoi s'au rentorsu éra-si in Berlinu. Foile si-au si implinitu detorinti'a cum se cade; ele au publicatu in colonele loru acésta casatoria memorabila. Nu preste multu tempu au inceputu a sosi la protestári, in cari baronulu W— dechiara, cá feciorulu lui nu este insuratu, si cumca in presinte se afla in Itali'a. Insu-si baronulu W— inca se presentédia in Berlinu si apoi se adevéresce, cá tenerulu domnisoru e feciorulu inspectorelui dominalu alu baronului W— din Merseburg; si in restempulu ce bar. W— a petrecutu in Lipsi'a, inspectorele lui a jocatú rol'a de baronu, éra pre fiulu seu lu-ajutá in calculu. Se póte inchipuí impresiunea, ce o factu acésta descoperire. Istoriór'a acést'a se face interesanta cu deosebire prin ace'a, cá muierea baronului falsu a dechiaratu a priori, cumca ea a fostu incunoscintiata inca inante de ce s'ar fi fostu maritatu si numai din amórú curatu a mersu dupa dinsulu. Parintii miresei acum urgédia despartírea precum si pedepsirea insielatoriului. Nevést'a si-apeya barbatulu, si a venitu in contrastu cu parintii ei. Éra barbatulu sei, ca unu omu carele usurpédia numele altui-a este arestatu.

= (*Se vorhesce, cá regele Bavariei*) se va casatori cu finea lui novembre a. c.

= (*Diu'a de 26 sept.*) pentru Londr'a fu diu'a sinucideriloru. In acésta di se sinucisera nu mai pucini de 32 de insi. Dintre acesti-a 19 se spendiurara, 8 se impuscara, 4 au saritu in Times, si unulu s'a inveninatu. Intre acesti sinucigasi se afla unu betranu de 78 si o fetutia de 14 ani.

= (*Cadavrulu lui Masimilianu*) este asiediatu in Queretaro in cas'a lui don Munnos Levo in o ochilia simpla in etagiulu alu doile. Unu martoru acularu spune, cá sieriulu erá asiediatu in midiloculu chiliei pe o lavitia dura de scandura. Sieriulu este invalitu cu panura négra, acoperisiulu este astfelu intogmitu, incátu se póte cu usioretate impinge intr'o lature, prin urmare se póte vedé si mortulu. Imbracamintele imperatului constau din unu caputu venetu, nadragi (cióreci) asemínu vineti, inse cu ce va mai intunecosi, si din caltiuni cu tureci lungi cavaleresci. Pe mane are trase o parieche de manusi albe petecóse. Gur'a si ochii i-au remasu deschisii incatu dintii si colórea ochiloru se potú vedé. Barb'a si o parte din peru-i frumosu lipsesce. Aceste le-a taiatu dr. Lisso, carui-a i-fu incredintiata balsamarea, si le-a vendutu cu 80 de dolari, (160 fl.) Sieriulu a fostu unu tempu mai indelungatu in cas'a lui Lisso, de unde apoi fu straportatu la Munnos. Lisso afara de aceste a vendutu totu ce s'a referitu la imperatulu. Pentru vestmintele lui sangerate, precum si pentru o parte a capatínei a primitu o suma nespusa de bani. Doctorulu afirma, cá guvernulu nu i-a rebonificatu spesele balsamării, (numai 40,000 de dolari), si asié fu silitu a face specul'a acésta tiranica. — Unele foi mai prospete spunu, cá cadavrulu dejá e in Mesicu, si nu preste multu tempu va fi predatu subadmiralului Tegethoff.

= (*Guvernulu francoesu*) are intentiunea a infintiá unu telegrafu nou submarinu din Brest pana la insul'a St. Pierre.

= (*In Londr'a*) unu speculantu a avutu tergu cátu de bunu. Elu veni din Mesicu, unde a fostu oficiru in legiunea belgia; a adusu cu sine mai multe obiecte cari díse, cá au fostu ale imperatului Masimilianu. Aceste apoi le puse sub vendiare. Intre aceste obiecte se aflá peleri'a si sabi'a nefericitului domnitoriu. Sabi'a a potutu se fia a imperatului, fiindca se vedea pe ea numele „Maximilian.“ Sum'a adunata din vendiarea acestoru obiecte este fórté insemnata.

= (*Ucigatoriulu lui Lincoln — traiesce*) Mai multe foi americane, — intre care se afla si „Democrata“ care ese in St. Louis, — afirma cu totu adinsulu, cá Wilkes Booth este in viétia. Acésta inscintiare se vede a fi in contradícere cu faimele respandite acuma mai de curundu de catra diurnalele cele mai prospete americane, cá adeca locuinti'a lui Booth ar fi Indi'a orientala. „Democrata“ comunica acésta fama dupa predarea unui esilatu, carele cu câte-va septemane, dupa uciderea lui Lincoln, — candu acú se vorbea cu grosulu despre mórtea ucigasiului — au petrecutu cu elu sub unu acoperisiu o nópte intréga. Candu se desceptá demanétí'a obseuvé, cá Booth a disparutu lasandu amicului séu urmatórele síruri: „Scumpulu meu amice! Nici odata nu voiu uitá amicéti'a ta dovedita facia cu mine. Guvernulu lui Dawis Jefferson nu póte face nimic in interesulu meu, si déca nu-mi va succede sê scapu, nu-mai Domnedieu scie ce-va fi cu sórtéa mea. Braciulu teu nu-mi póte intinde ajutoriu. Candu armele vóstre voru fi incoronate cu triumfu, me voiu rentorce; inse

decum-va veti fi invinsi, nu mai vinu inderetru nici odata. Mane plecu. In eternu alu teu J. W. B.“ — Era corespondintele diurnalului „Inquirer“ care apare in Washington scrie asié: Cum a potutu scapá (fugi) Booth? De totu usioru. Booth, barbatu de temperamentu flegmaticu si cu unu caracteru resolutu, a fostu gat'a de tempuriu cu planurile sale. Fiindu elu teatralistu si-a castigatu multa desteritate in astfelu de apucature teatrale. Nimene nu scie positive, cum a potutu scapá, presupune se póte, cá dupa uciderea lui Lincoln a mai petrecutu câtu-va tempu in vestmintele teatrale, pana candu s'a imbracatu in vestminte cu totulu necunoscutu inca si inaintea amiciloru sái. Astfelu in vestminte false a potutu merge in diu'a urmatóre la drumulu de feru si apoi fara ce-va suspiciune si-a potutu luá calea catra Baltimore. Ace'a inca e cu potintia, cá inca in sér'a, candu se intemplá uciderea lui Lincoln a plecatu catra Baltimore, si numai dupa ace'a si-a schimbatu vestmintele.“ „Inquirer“ a adusu mai multi articli in privinti'a acést'a, pana ce in fine i-succese a face pe multi se crédia — cá Booth intru adeveru este in viétia.

* * * (*Gastelulu de Compiègne*.) unde imperatulu Austriei va petrece pe tempulu in care va rentórce visit'a lui Napoleonu de la Salzburg, se infrumsetiéza neconvenitu. Chili'a de lucratu va fi arangiata chiar asié ca si cea din Vien'a. Teatrulu asísdere s'a renoitu si artistii din theatre français se voru produce intr' insulu de doué ori. Se vorbesce, cá Maj. Sa va sosi la Parisu in 23 optomvre.

Feliurite.

* * * (*Nrlu 13 in istori'a romaniloru*) a jocalu totdeuna unu rolu mare. Invetiatulu si diligintele nostru istoricu dlu G. Misailu descriindu in „Romanulu“ istori'a dílei de 13 sept. 1848, candu pompierii romani la Bucuresci se luptara atátu de eroicesce in contra turciloru insíra urmatórele date interesante despre diu'a de 13: „In adeveru, la 13 ianuaru 1700, Dimitrie Cantemiru, Domnulu Moldovei, porni resbelu contra Tatariloru Nogai. La 13 februaru 1530, Moise Basarabu, Domnulu Tierei Muntenesci, omori pre doi tradatori de patria: Vorniculu Négu si Postelniculu Preda. — La 13 martiu 1578, Ostirea lui Petru, Domnulu Moldovei, asedia pe aventurierulu Alesandru in Iasi. — La 13 aprilu 1580 Ionu, Domnulu Moldovei, proclamá resbelu Poloniei, pentru Pocutia. — La 13 maiu 1821, Turcii sunt macelariti in Galati si se aprindu Galatii. La 13 iuliu, Moise Basarabu, Domnulu Munteniei, ie Brasiovulu din man'a germaniloru. — La 13 augustu 1595, Mihailu Vitézulu, castigá frumós'a si celebr'a batalia de la Calugareni. — La 13 noiembru 1594, Aronu Voda Domnulu Moldovei, omóra Turcii in Iasi. — La 13 decembre 1806, Turcii sunt macelariti de poporulu Bucuresciloru si Harvatii lui Ipsilante, si asiá mai departe. Dupa atáte antecedintie funeste pentru Turci, diu'a de 13 septemvre 1848 nu li potea fi mai favorabila.“

Gâcitura de semne.

De Luisa Murgu n. Balcu.

Şe ,o: + u, Şa li Ş'a ,o — e
A — e — oua ? u. — i. ó — e
; é Şâ + o — e: e; c + u + u
? o + a — u. a, Ş'a a * * u + u ?
Şe, o: o + u, , e. i. i. a ; — a □ a,
; e „i. é. i' a ; ea i ? ! — é □ a,
; é Şa ? u ! e ! ai ; ia — e + Şi,
Şu ai. ei o Ş Δ i a ? □ e — e + Şi ?

Jo + i, u "u: Şa ? u.

Deslegarea gâciturii de siacu din nr. 34 :

Lucit'a odata si-a vóstra virtute
Romani de sub póla acestoru carpati,
In focuri maretie, din tempuri trecute,
Candu strinsi in unire ca lei ve luptati.

De n'a peritu Romanulu, candu trei se oblegara,
Prin bule rusínóse cu negru juramentu,
Se-lu suferu in sclavie a duce viétia amara
Lipsitu precumu de drepturi asié si de pamentu :
Acumu candu tirani'a se sbuciuma 'n dureri.
Tu bravu Romane mai credi cá o se peri ?

A. Muresianu.

Deslegare buna primiramu de la domn'a Emilia Cadariu.

Deslegarea rebusului din nr. 35 : „Cei ce pórtá lantiulu si-a traí mai voru, Merite sê-lu pórté spre rusínea loru.“ Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele : Juliana Siarcadi, Juliana Petri, Anastasia Mihu, Florentina Bardosi, Georgina Jonescu, Maria Aiseru, Mina Bardosi, si de la domnii : Nicolau Rumanica, Z. Antinescu, Georgiu Macavei, J. Badila, Stefanu B. Popovici si Joanu Muntoiu

POSTA REDACTIUNEI.

Rosa si Venus. Ni se pare, cá neci acuma nu are fue. Tramiteni-ti mai bine alt'a, aceea dóra o vomu poté publicá mai de graba.

Chesintiu. Ve pare reu cá n'amu publicatu inca gâcitur'a tramisa. Nóue inca ni pare reu. Dar ce sê facemu? In puiulu mesei nóstre se afla celu putínu 50 de gâciture tramise inca si mai de multu. Si vedeti, acestora nu li-a plesnit prin minte a aprehendá, cá nu le am publicatu inca. Nu se potú tóte de odata.

Borodulu mare. Asceptámu restulu, si inca cu multu doru. **G. M.** Portretulu cerutu s'a pusu pe posta. De atunce credemu, ca l'ai si primitu.

Cu **esemplare complete** din inceputulu lui iuliu mai potemu inca sierbi.

Samoschezu. Gacitur'a a sositu, inse deslegarea ei nu, fara asta nu o potemu publicá.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1867. prin Alesandru Kocsi (in tipografi'a lui Érkövi, Galgóczi si Kocsi.) Piat'a de pesci Nr. 9.